RVB23-0083

Voorlegger Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Hemelwaterverordening Omgevingswet gemeente Bergen op Zoom
Nummer voorstel	:	RVB23-0083
Datum voorstel	:	07-11-2023
Portefeuillehouder(s)	:	Dhr. H.P. Verroen
Contactpersoon	:	de heer J.C. Verbruggen MSc
Afdeling	:	Beheer openbare ruimte
Contactpersoon Email	:	j.c.verbruggen@bergenopzoom.nl
Contactpersoon Telefoon	:	0164 277425
Programmanummer en -naam	:	4. Woon- en leefomgeving (fysiek domein)

Voorstel:

De Hemelwaterverordening Omgevingswet gemeente Bergen op Zoom vast te stellen, waarvan onderdeel uitmaakt:

I. Een lozingsverbod voor hemel- en grondwater bij bestaande bouw binnen nader aan te wijzen gebieden
II. Een verplichting tot waterberging bij nieuwe ontwikkelingen en ontwikkelingen in bestaand bebouwd gebied, waarbij een bergingseis geldt van:
   - 60 mm bij nieuwe ontwikkelingen
   - 10 mm bij kleine ontwikkelingen (<500 m²) in bestaand bebouwd gebied
   - 60 mm bij grote ontwikkelingen (>500 m²) in bestaand bebouwd gebied

Type voorstel:

☑ Kaderstellend
☐ Controlerend
☐ Rest

Zijn in het voorstel één of meer van de volgende aspecten van toepassing?

	Ja	Nee
Zijn doelen en/of effecten beschreven	☑	☐
Financiële consequenties	☐	☑
Gevolgen voor de schuldenlast	☐	☑
Inspraakverordening van toepassing	☐	☑

Communicatieparagraaf:

Om ons hemelwaterbeleid juridisch te verankeren, hebben we een hemelwaterverordening. In de beeldvormende bijeenkomst op 15 juni 2023 (U23-003039) is aan de raad een zo compleet mogelijk beeld gegeven over de gemeentelijke watertaken. In deze beeldvorming is de hemelwaterverordening eveneens aan bod gekomen. In verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet, benadrukt de VNG dat het van belang is deze verordening nog vóór 1 januari 2024 vast te stellen.

Samenvatting:

Om ons hemelwaterbeleid juridisch te verankeren, stellen we een verordening op. Dit geeft de gemeente, naast informeren en stimuleren, mogelijkheden voor het juridisch afdwingen van een meer duurzame omgang met hemelwater bij (her)ontwikkeling. De verordening borgt in ieder geval het beleid over de waterbergingseisen bij ontwikkelingen. Ook bevat de verordening de mogelijkheid tot een gebiedsaanwijzing voor het verplicht afkoppelen van hemelwater op drukriool (foutieve aansluitingen) in nader aan te wijzen gebieden. De hemelwaterverordening Omgevingswet dient via dit raadsbesluit apart van het gemeentelijk waterprogramma 2024-2027 te worden vastgesteld om juridisch bindend te worden.

Bijlagen: (geef aan of een bijlage is bijgevoegd of ter inzage is gelegd; benoem en nummer deze bijlagen)

Bijlage nr.	Omschrijving	Bijgevoegd/Ter inzage
1.	Hemelwaterverordening Omgevingswet gemeente Bergen op Zoom	B23-025915

RVB23-0083

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	:	14-12-2023
Nummer	:	RVB23-0083
Onderwerp	:	Hemelwaterverordening Omgevingswet gemeente Bergen op Zoom

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

De hemelwaterverordening Omgevingswet gemeente Bergen op Zoom vast te stellen, waarvan onderdeel uitmaakt:

I. Een lozingsverbod voor hemel- en grondwater bij bestaande bouw binnen nader aan te wijzen gebieden
II. Een verplichting tot waterberging bij nieuwe ontwikkelingen en ontwikkelingen in bestaand bebouwd gebied, waarbij een bergingseis geldt van:
   - 60 mm bij nieuwe ontwikkelingen
   - 10 mm bij kleine ontwikkelingen (<500 m²) in bestaand bebouwd gebied
   - 60 mm bij grote ontwikkelingen (>500 m²) in bestaand bebouwd gebied

Inleiding

Water is een hot topic. Klimaatverandering, zwaardere (piek)buien, maar ook droogte vormen een uitdaging, ook binnen de gemeente Bergen op Zoom. Door slim om te gaan met schone waterstromen als hemel- en grondwater wordt actief ingespeeld op deze uitdagingen.

Op basis van artikel 10.32a Wet milieubeheer mag een gemeente een Hemelwaterverordening vaststellen. Een Hemelwaterverordening biedt de gemeente de mogelijkheid nadere regels te stellen over hoe om te gaan met hemel- en grondwater binnen de gemeentegrenzen.

Beoogd maatschappelijk effect/doelstelling

Het Gemeentelijk waterprogramma (verder GWP) vormt de komende jaren de basis voor het beleid omtrent de invulling van de gemeentelijke watertaken binnen de gemeente Bergen op Zoom. De Hemelwaterverordening Omgevingswet gemeente Bergen op Zoom draagt eraan bij dat de doelstellingen uit het GWP uitgevoerd kunnen worden. Voor de uitvoering is het nodig een hemelwaterverordening vast te stellen, die geldt als juridische stok achter de deur.

De Hemelwaterverordening omvat twee onderdelen, een lozingsverbod enerzijds en een verplichting tot waterberging anderzijds. Het lozingsverbod richt zich op riolering waar hemel- en grondwater niet gewenst is, zoals mechanische riolering in het buitengebied. De verplichting tot waterberging richt zich op nieuwe ontwikkelingen en ontwikkelingen in bestaand bebouwd gebied.

Uitwerking voorstel

De gemeente Bergen op Zoom werkt met het vaststellen van de Hemelwaterverordening aan verschillende doelen, hieronder uitgewerkt als argumenten voor het vaststellen.
De argumenten zijn gebaseerd op de twee onderwerpen die naar voren komen in de Hemelwaterverordening; enerzijds het lozingsverbod en anderzijds de verplichte waterberging.
Beide maatregelen hebben positieve gevolgen, die worden onderverdeeld in beleidsmatige, financiële, praktische en klimaat gerelateerde argumenten.

1. Beleidsmatig
1.1 Nadere invulling verantwoordelijkheden perceeleigenaar en gemeente
Het houden van hemelwater waar het valt is een verantwoordelijkheid die in de basis al bij de perceeleigenaar ligt, op basis van de Waterwet. Pas op het moment dat de perceeleigenaar het hemelwater redelijkerwijs niet kan verwerken is de gemeente aan zet. De Hemelwaterverordening geeft de gemeente de mogelijkheid de gewenste situatie binnen de eigen gemeente nader uit te werken. Hierdoor kunnen de doelstelling uit het GWP uitgewerkt worden. Met inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de Hemelwaterverordening onderdeel van het omgevingsplan. Door geen Hemelwaterverordening op te stellen wordt binnen de gemeente Bergen op Zoom geen nadere invulling gegeven aan hoe om te gaan met hemel- en grondwater binnen de eigen gemeentegrenzen.

2. Financieel
2.1 Niet onnodig zuiveren
Hemel- en grondwater zijn schone waterstromen. Door deze schone waterstromen te lozen in de riolering, welke vervolgens het water transporteert naar de rioolwaterzuivering, wordt schoon water nogmaals schoongemaakt. Dit is een onnodig proces, wat daarnaast onnodig geld kost.

2.2 Kosten aanleg en onderhoud riolering
Als er minder water getransporteerd wordt door de riolering is er minder sprake van slijtage van de riolering. Het ontlasten van de riolering leidt tot minder kosten voor onderhoud. Ook hoeft er minder nieuwe riolering aangelegd te worden als het hemel- en grondwater niet terecht komt in een gemeentelijk riool, maar op het eigen perceel gehouden wordt of direct geloosd wordt in een watergang.

3. Praktisch
3.1 Tegengaan overbelasting riolering
Zoals tijdens hevige buien te merken is, kan het riool simpelweg niet alle hemelwater verwerken.
Buien waarbij in een korte periode veel water valt vormen problemen en overbelasting van de riolering. De riolering is niet berekend op deze buien en is niet zoveel uit te breiden dat deze alle buien kan verwerken. Een

oplossing is het zoveel mogelijk weren van schoon water uit de riolering. Door het hemel- en grondwater te houden waar het valt wordt zowel een buffer aangelegd voor drogere periodes, als overbelasting van de riolering tegengegaan in nattere periodes. Door het water te houden waar het valt kan het plaatselijk verwerkt worden.

3.2 Storingen mechanische riolering
Door hemelwater actief te weren van mechanische riolering zullen er minder storingen optreden in de buitengebieden.
Deze storingen zijn vaak het gevolg van hemel- en grondwater dat geloosd wordt op de mechanische riolering. Dit type riolering is bedoeld voor het ontvangen en transporteren van huishoudelijk afvalwater. De diameters van de buizen zijn kleiner en de riolering werkt als een met elkaar communicerend net vol minigemalen waarop één of meerdere huisaansluitingen aangesloten zijn.
Op het moment dat deze in storing treden door bijvoorbeeld hemel- of grondwater dat geloosd wordt kan dat gevolgen hebben voor de overige percelen in het bemalingsgebied. Deze storingen zijn ook direct vervelend, omdat deze ertoe kunnen leiden dat vanuit een perceel geen huishoudelijk afvalwater meer kan worden geloosd. Dit kan zelfs leiden tot het in de woning krijgen van huishoudelijk afvalwater vol uitwerpselen.

4. Klimaat
4.1 Inspelen op veranderend klimaat
Nattere, maar ook drogere periodes. Twee uitersten, maar allebei te wijten aan een overvloed of juist gebrek aan water.
Door slim om te gaan met de schone waterstromen kan ingespeeld worden op het al veranderende en nog te veranderen klimaat. Wateroverlast op straat kan mede vermeden worden door hemelwater te houden waar het valt. Daardoor gaat er minder water naar één plek en kan het water ofwel infiltreren ofwel lokaal geborgen worden. Ook voor drogere periodes is water de oplossing. Door hemelwater op te vangen en te bergen, kan dit water vervolgens hergebruikt worden om bijvoorbeeld de tuin te bewateren in drogere periodes. Door geen maatregelen te nemen zal zowel overlast door een teveel aan water, als overlast door een tekort aan water, alleen maar toenemen.

Consequenties van het voorstel

Het gemeentelijk waterprogramma (GWP) anticipeert op de trends en ontwikkelingen binnen de gemeentelijke watertaken. Zo is er bijvoorbeeld sprake van extremer weer door klimaatverandering, een veranderende verhouding tussen overheid en burgers en verandering in wetgeving. Voor de uitvoering is het nodig een Hemelwaterverordening vast te stellen, die geldt als juridische stok achter de deur.
De Hemelwaterverordening omvat twee onderdelen, een lozingsverbod enerzijds en een verplichting tot waterberging anderzijds. Het lozingsverbod richt zich op riolering waar hemel- en grondwater niet gewenst is, zoals mechanische riolering in het buitengebied. De verplichting tot waterberging richt zich op nieuwe ontwikkelingen en ontwikkelingen in bestaand bebouwd gebied.
Het doel van de Hemelwaterverordening is het toewerken naar een situatie waarbij water zoveel mogelijk gehouden wordt waar het valt, de riolering ontlast wordt en ingespeeld wordt op het veranderende klimaat.

Duurzaamheid

Maar weinig mensen beseffen hoe belangrijk riolering is. De riolering en de drinkwatervoorziening heeft sinds de 19e eeuw voor de volksgezondheid meer betekend dan de hele medische wetenschap daarna. Pas als het mis dreigt te gaan en er bijvoorbeeld stank- of wateroverlast optreedt, krijgt riolering aandacht. De inzameling en het transport van afvalwater gaat vaak ongemerkt aan de inwoners voorbij. Toch worden dagelijks veel inspanningen verrichten om deze kostbare infrastructuur goed te beheren.

Het gemeentelijk waterprogramma (GWP) anticipeert op de trends en ontwikkelingen binnen de gemeentelijke watertaken. Zo is er bijvoorbeeld sprake van extremer weer door klimaatverandering, een veranderende verhouding tussen overheid en burgers en verandering in wetgeving. Voor de uitvoering is het nodig een Hemelwaterverordening vast te stellen, die geldt als juridische stok achter de deur. Dit alles met uiteindelijk doel het stelsel zoveel als mogelijk te ontlasten door het water waar het valt te houden.

Risico paragraaf

Geïdentificeerde risico's

Risico-onderdelen	NvT	Laag	Neutraal	Hoog
1. Realiseren maatschappelijke effecten		X		
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak		X		
3. Imago gemeente		X		
4. Algemene en externe omgeving		X		
5. Veiligheid		X		
6. Financiën		X		
7. Juridisch			X	
8. Planning				x
9. Kwaliteit uitvoering		X		
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners		X		

Beheersmaatregelen risico's hoog

	Risico	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1.	VNG adviseert de hemelwaterverordening voor de inwerkingtreding	De invoeringswet Omgevingswet regelt dat de verordening onderdeel is van het Omgevingsplan. Bij	Vaststellen RVB23-0069 en RVB23-0083 voor 1-1-2024	Gemeenteraad

	omgevingswet 1-1-2024 vast te stellen	vaststelling na 1-1-2024 zal het omgevingsplan aangepast dienen te worden		

Alternatieven

Als alternatief zou gekozen kunnen worden om geen Hemelwaterverordening vast te stellen. Hierbij mist de gemeente de juridische stok achter de deur. Vanuit de praktijk in den lande blijkt dat de verordening met name benodigd is voor het verplicht afkoppelen van hemelwater op drukriool (foutieve aansluitingen). Voor de uitvoering van het GWP is de Hemelwaterverordening benodigd. Dit door een veranderende verhouding tussen overheid en burgers en verandering in wetgeving.

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

De secretaris,

mr. drs. ing. M. van Vliet

De burgemeester,

drs. M. Mulder MSc.

Gemeente Bergen op Zoom

RVB23-0083

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom;

gezien het voorstel van het college van 7 november 2023, nr. RVB23-0083;

BESLUIT:

De Hemelwaterverordening Omgevingswet gemeente Bergen op Zoom vast te stellen, waarvan onderdeel uitmaakt:

I. Een lozingsverbod voor hemel- en grondwater bij bestaande bouw binnen nader aan te wijzen gebieden
II. Een verplichting tot waterberging bij nieuwe ontwikkelingen en ontwikkelingen in bestaand bebouwd gebied, waarbij een bergingseis geldt van:
    - 60 mm bij nieuwe ontwikkelingen
    - 10 mm bij kleine ontwikkelingen (<500 m²) in bestaand bebouwd gebied
    - 60 mm bij grote ontwikkelingen (>500 m²) in bestaand bebouwd gebied

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 14 december 2023

De griffier,

drs. E.P.M. van der Meer

De voorzitter,

drs. M. Mulder MSc.